

Insolvens og krisetider – del I:

Insolvens, gjeldsforhandling og rekonstruksjon

Dette er første del i en todelt artikkel om insolvens og krisetider. I denne første delen av artikkelen ser vi på plikter og ansvar ved insolvens, samt mulighetene for gjeldsforhandling og rekonstruksjon. I del II tar vi for oss selve konkursbehandlingen og særlig omstøtelsesregler.

Advokat
Tor Erlend Framstad
Partner Advokatfirmaet Økland & Co

Advokatfullmektig
Henrik Midtsæter
Advokatfirmaet Økland & Co

Oppbud og konkursbegjæring

Konkurs kan åpnes på grunnlag av oppbudsbegjæring eller konkursbegjæring. Oppbud innebærer at et foretak ber om at det åpnes konkurs i eget selskap. Konkursbegjæring innebærer at en kreditor sender konkursbegjæring etter forutgående varsel. Både oppbuds- og konkursbegjæring må fremsettes i samsvar med konkurslovens regler. Virkningen er den samme.

Betingelsen for å åpne konkurs, både etter oppbuds- og konkursbegjæring, er at skyldneren er insolvent. Det er to vilkår som må være oppfylte for at en skyldner skal regnes om insolvent. For det første må skyldneren være *illikvid*, dvs. at skyldneren mangler likviditet til å betale løpende forpliktelser etter hvert som de forfaller. Det må foreligge mer enn bare en forbigående betalingsudyktighet. For det andre må

Noen hovedpunkter

Et selskap skal til enhver tid ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Økonomiske problemer medfører noen plikter for styret i et selskap.

Er selskapet insolvent, og det ikke er noen berettiget forventning om å overvinne de økonomiske problemene i overskuelig fremtid, vil styret ved unnlatelse av å begjære åpning av gjeldsforhandling, rekonstruksjon eller konkurs, risikere både straff- og erstatningsansvar. Også andre, som selskapets revisor, kan bli erstatningsansvarlig ved for eksempel feilvurdering av selskapets regnskap.

Om selskapet har dårlig økonomi, men man øyner håp om at dette er forbigående, kan det være hensiktsmessig med en gjeldsforhandling. Det samme er hvis selskapets underliggende drift er god, men gjelden er for stor.

En gjeldsforhandling kan være offentlig eller privat. Konkurslovens regler om offentlig gjeldsforhandling er etter utbruddet av covid-19 erstattet av en midlertidig lov om rekonstruksjon. Loven er ment å redusere risikoen for unødige konkurser i ellers levedyktige virksomheter som er rammet av en akutt svikt i inntektene som følge av pandemien. Man har tatt sikte på at loven skal gi mer effektive regler enn gjeldsforhandlingsreglene i konkursloven som har vært lite brukt.

skyldneren være *insuffisient*, dvs. at skyldnerens økonomiske forpliktelser overstiger verdien av skyldnerens eiendeler. Vilkårene er kumulative, hvilket vil si at begge må inntreffe samtidig, for at konkurs skal kunne åpnes.

Plikt og ansvar ved insolvens

Når er det ikke lenger grunnlag for videre drift?

Etter aksjeloven og allmennaksjeloven § 3–4 skal selskapet til enhver tid ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Ved tap av egenkapital har selskapet nær-

Ved tap av egenkapital har selskapet nærmere angitte handleplikter etter aksjelovene § 3–5.

mere angitte handleplikter etter aksjelovene § 3–5. Styret skal straks behandle saken, og innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen og gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling. Dersom selskapet ikke har en forsvarlig egenkapital i samsvar med § 3–4, skal styret på generalforsamlingen foreslå tiltak for å rette på dette. Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå slike tiltak, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

Er selskapet insolvent, og det ikke er noen berettiget forventning om å overvinne de økonomiske problemene i overskuelig fremtid, vil styret ved unnlatelse av å begjære åpning av gjeldsforhandling, rekonstruksjon eller konkurs risikere både straff- og erstatningsansvar.

Straffansvar

Straffansvar kan ilegges en insolvent skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å begjære åpning av gjeldsforhandling, rekonstruksjon eller konkurs, jf. straffeloven § 407. Vilkårene er at unnlatelsen medfører at en disposisjon eller et utlegg ikke kan omstøtes, og dette forringer fordringshavernes dekningsutsikt betydelig, eller at skyldnerens næringsvirksomhet klart går med tap, og skyldneren må innse at han ikke vil kunne gi ford-

ringshaverne oppgjør innen rimelig tid. Strafferammen er bot eller fengsel inntil to år.

Unnlatelsen er likevel straffri dersom skyldneren har opptrådt i forståelse med fordringshavere som representerer «en vesentlig del av fordringsmassen med hensyn til beløp og antall». Bestemmelsen gir grunnlag for å kunne arbeide med restrukturering, selv om ikke alle kreditorene er enige. Det reduserer enkeltkreditorens pressmidler, og kan bidra til at det er lettere å finne en løsning.

Erstatningsansvar

Vilkår for erstatningsansvar

Etter aksjeloven og allmennaksjeloven § 17–1 kan selskapet, aksjeeier eller andre kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende.

Det er tre grunnvilkår for erstatning. Det må foreligge ansvarsgrunnlag (forsett eller uaktsomhet), den som krever erstatning må ha lidt skade/tap, og tapet må skyldes det uaktsomme eller forsettlige forholdet (det må være årsakssammenheng).

Den som medvirker til skaden/tapet, for eksempel en revisor, kan også bli erstatningsansvarlig. Det kan kreves erstatning av medvirkeren selv om skadevolderen ikke har vært uaktsom og derfor ikke er erstatningsansvarlig.

Hva skal til for at styret eller øvrig selskapsledelse blir ansvarlig?

I utgangspunktet foreligger uaktsomhet hvis man ikke kunne ha noen berettiget forventning om å overvinne de økonomiske problemene innen overskuelig fremtid. Styremedlemmer plikter å holde seg tilbørlig underrettet både om resultatutviklingen i selskapet og om markedsutviklingen. Styremedlemmenes forhold må imidlertid ses i sammenheng med kreditorenes forhold. Kreditorer har selv ansvar for å undersøke risiko før man gir kreditt.

Eksempler på erstatningsbetingende forhold som vil kunne medføre ansvar er tapping av selskapet, samt drift på kreditorenes regning som følge av manglende kontroll over økonomien. Man har for eksempel ikke gjennomført styremøter eller regnskaps- og bokføringen har vært uforsvarlig. Ved vurderinger som krever skjønn, vil det kunne være større rom for feil. Skjønnnet må være klart uforsvarlig for at styremedlemmer kan anses som uaktsomme, men også her må man sørge for å ha et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag.

Erstatningsansvar for andre?

Når det er spørsmål om hvorvidt selskapets ledelse har pådratt seg et ansvar, kan også andre være ansvarlig. For eksempel kan revisor i revisjonsberetning ha feilvurdert regnskapet eller vurdert det slik at det er grunnlag for videre drift, uten at dette er realistisk. Profesjonsansvar for revisorer er lovfestet i revisorloven § 8–1. Hvis flere er ansvarlige for samme skade/tap, blir de solidarisk ansvarlig for hele tapet.

Det gjelder et strengt profesjonsansvar for revisorer, men det er likevel rom for en viss kritikkverdig adferd før det blir tale om erstatningsbetingende uaktsomhet. Ved forsømmelser innenfor kjerneområdet av revisors oppgaver, som oppgavene knyttet til årsoppgjør og regnskap, vil en revisor lettere kunne bli erstatningsansvarlig enn styret for de samme forsømmelsene. Dette har sammenheng med utdanningskrav og praksiskrav for revisorer. I tillegg er selskapsledelsens plikter på flere områder mer diffuse enn revisors oppgaver, som er mer detaljregulerte.

Hvis man derimot er innenfor et område hvor det er styret som har hovedansvaret, er det ikke gitt at revisor blir ansvarlig. Et eksempel på dette er dommen i Rt. 2003 s. 696. Saken gjaldt erstatningskrav fra selskap mot selskapets revisor for ikke å ha hindret eller redusert tap som følge av valuta-handel gjort av administrerende direktør i selskapet. Høyesterett kom til at revisoren hadde visse plikter knyttet til å vurdere blant annet hvorvidt admi-

En skyldner må både være illikvid og insuffisient for å regnes som insolvent.

nistrerende direktør hadde den nødvendige autorisasjonen til å foreta valutahandler i det omfanget han gjorde, og om den interne kontrollen var organisert tilfredsstillende.

Høyesterett la imidlertid vekt på at man var utenfor revisors hovedoppgaver knyttet til årsoppgjør og regnskap, og at utgangspunktet måtte være at primæransvaret for å føre kontroll med direktørens disposisjoner lå hos styret. Revisors plikt måtte først og fremst være å reagere hvis han var blitt oppmerksom på uregelmessigheter som kunne gi fare for tap, og som han måtte regne med at styret ikke kjente til. I vurderingen måtte det få betydning hvilken kunnskap henholdsvis revisor og styret hadde, og også hvilke kunnskaper revisor måtte regne med at styret hadde. I dette tilfellet hadde revisoren ikke utvist erstatningsbetingende uaktsomhet.

I Høyesteretts dom i Rt. 1993 s. 1399 ble en revisor kjent erstatningsansvarlig overfor selskapets konkursbo etter aksjeloven § 15–2, jf. § 15–1. Revisoren hadde gitt uriktig erklæring om innbetaling av aksjekapital, og ble ansvarlig for å erstatte tapet som tilsvarte aksjekapitalens størrelse.

Etter aksjeloven § 2–19 gjelder det nå et lovfestet objektivt ansvar for det som måtte mangle av aksjeinnskudd. Revisor, finansforetak, advokat eller autorisert regnskapsfører kan bli solidarisk ansvarlig med styrets medlemmer for aksjeinnskuddet. Det er gjort unntak fra det objektive ansvaret i

bestemmelsens andre ledd. Er det «mangler som skriver seg fra verdsettningen av innskudd i andre eiendeler enn penger», gjelder andre ansvarsregler. Høyesterett har i Rt. 2007 s. 220 uttalt at en verdsettelse lett kan by på vanskelige vurderinger av skjønnsmessig karakter, hvor et objektivt ansvar vil kunne ramme for hardt. I slike tilfeller blir revisor bare ansvarlig dersom han har utvist uaktsomhet.

Oppbuds- og konkursbegjæring

Må sannsynliggjøre insolvens – unntak ved insolvenspresumsjon

Ved både oppbuds- og konkursbegjæring må man sannsynliggjøre at selskapet er insolvent. Denne bevisbyrden slipper en kreditor som vil sende konkursbegjæring hvis det foreligger såkalt *insolvenspresumsjon* etter konkursloven §§ 62 og 63.

Oppbudsbegjæring

Dersom et selskap vil begjære oppbud, må oppbudsbegjæringen oppfylle kravene i konkursloven § 66. I tillegg må det vedlegges nærmere angitt dokumentasjon. Det må vedlegges oppgave over skyldnerens eiendeler og gjeld, med angivelse av fordringshavernes navn, adresser og tilgodehavender og de sikkerheter som hefter for gjelden. Dersom en fordringshaver har pantrett eller annen tilsvarende sikkerhetsrett i skyldnerens eiendeler, må tidspunktet for så vel gjeldens som sikkerhetens stiftelse oppgis. Videre må det vedlegges en redegjørelse for hvordan registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger er innrettet. Siste regnskap og styremøteprotokoll hvor oppbud ble besluttet, skal også vedlegges.

Hvordan kan kreditor vurdere om skyldneren er insolvent?

Årsregnskapet er den viktigste kilden til informasjon om et selskaps finansielle situasjon. Informasjonen kan imidlertid være «gammel» og utdatert når den publiseres, og lite egnet til å gi en kreditor god informasjon om selskapets situasjon. Særlig gjelder dette for et selskap i økonomiske problemer. Hvis årsregnskapet ikke er sendt inn

innen fristen, kan dette også tyde på økonomiske problemer. Noen klare bevis er dette imidlertid ikke.

En kreditor som ikke får betaling for sitt krav, kan stille spørsmål til skyldneren om andre utestående og forfalte krav, hvilke inntekter skyldneren venter, samt hva skyldneren eier. Man har imidlertid ingen garanti for at man får informasjon, eller at den informasjonen man får er riktig eller fullstendig. Dette kan få betydning i en senere erstatningssak, men hjelper ikke så mye der og da.

Videre kan kreditoren innhente oversikt over skyldnerens eiendeler, heftelser og betalingsanmerkninger fra eiendomsregisteret, løsøreregisteret, kredittopplysningsbyrå og siste godkjente årsregnskap. Kunngjøring i brønnøysundregisteret, som at regnskapsfører eller revisor har fratrudd, kan også være et tegn på insolvens.

Insolvenspresumsjoner

Det kan være vanskelig å føre bevis for insolvens. Derfor er det lovfestet såkalte *insolvenspresumsjoner* i konkursloven §§ 62 og 63. Hvis vilkårene for insolvenspresumsjon er oppfylt, slipper kreditoren å bevise at skyldneren er insolvent. Det er i stedet skyldneren som må bevise at han er solvent. Det kreves i tillegg at skyldneren må godtgjøre at det foreligger en høy grad av sannsynlighet for at han er solvent.

Insolvenspresumsjon etter konkursloven § 62 foreligger når skyldneren erkjenner å være insolvent, når skyldneren har stanset sine betalinger, eller namsmyndigheten har funnet intet til utlegg eller arrest hos skyldneren i løpet av de siste tre måneder før begjæring. Insolvenspresumsjon etter konkursloven § 63 foreligger dersom skyldneren ikke har betalt kravet etter en nærmere beskrevet prosedyre for konkursvarsel. De mest praktiske insolvenspresumsjonene er intet til utlegg og konkursvarsel.

En gjeldsforhandling kan være offentlig eller privat.

Gjeldsforhandlinger

Hva er gjeldsforhandlinger?

Om selskapet har dårlig økonomi, men man øyner håp om at dette er forbigående, kan det være hensiktsmessig med en gjeldsforhandling. Det samme er hvis selskapets underliggende drift er god, men gjelden er for stor. Gjeldsforhandling kan lede til ettergivelse av gjeld, konvertering av gjeld til aksjekapital, samt nedbetalingsavtale – med eller uten renter. I noen tilfeller kan man også tenke seg andre løsninger, for eksempel reforhandling av avtaler. I noen tilfeller kan det være gunstig at den som skal inn med kapital, i stedet kjøper opp fordringer.

Gjeldsforhandlinger kan være både offentlige (styrt gjennom skifteretten) og private. Konkurslovens regler om gjeldsforhandling er midlertidig satt ut av kraft frem til 1. januar 2022, og er erstattet av en midlertidig rekonstruksjonslov.

Offentlig eller privat?

De aller fleste gjeldsforhandlinger er private. Det har nok vært flere private enn offentlige som har lyktes. Offentlige gjeldsforhandlinger har hatt et for rigid regelverk som ofte har forhindret løsninger. En offentlig gjeldsforhandling har også vært kostbart i de fleste

tilfeller. Den nye midlertidige rekonstruksjonsloven har et mer fleksibelt regelverk, men det er fortsatt kostbart.

Finansiering av løpende drift

Under en gjeldsforhandling må løpende leveranser betales fortløpende – ingen gir kreditt, og selskapet bør heller ikke ta kreditt. Finansiering av den løpende driften må løses. Man kan komme i ansvar hvis man driver på kreditors regning under en gjeldsforhandling eller rekonstruksjon. Husk at ansvaret først settes på spissen om man ikke får til restruktureringen.

Styret må passe på å unngå ny gjeld som ikke blir betalt. Videre må styret sikre likviditet, som ofte blir en utfordring i gjeldsforhandlinger idet man gjerne må betale kontant for leveranser. Gjeld pådratt i privat gjeldsforhandlingsperiode har ingen fortrinnsrett. Styret må videre passe på omstøtelsesfrister og sørge for likebehandling av kreditorene.

Hvordan organiseres gjeldsforhandlinger?

Det kan være hensiktsmessig at noen utenfor selskapet representerer selskapet overfor kreditorene, spesielt hvis det er mange kreditorer. Det er viktig med en ærlig og åpen dialog. Man skal forholde seg til en likebehandling av

kreditorene, men det er anledning til å sette beløpsgrenser – for eksempel at alle kreditorer med krav på under 10 000 kroner får full betaling. Krav fra offentlige organer må ofte prioriteres, da disse ikke har samme mulighet eller vilje til å finne mellomløsninger som private ofte kan ha.

Alle kreditorene trenger ikke å bli trukket inn. Det er ofte hensiktsmessig å konsentrere seg om de største. Man vil da redusere antall parter å forholde seg til, og lettere få til en finansiering av driften, samt en bedre løsning. Om ikke alle kreditorene involveres, må kreditorene som trekkes inn få vite dette samt hvilke kriterier det er arbeidet ut fra.

Hvorfor si ja til en ettergivelse?

En kreditor vil gjerne stille spørsmål ved hvorfor man skal gi fra seg et krav man har, som kanskje er uomtvistelig. Da er det viktig å realitetsorientere kreditoren. At man har et krav, medfører ikke at man får betalt dersom det ikke er midler å betale med. Det er bedre å få litt betaling, enn kanskje ingenting i dividende ved en konkurs. Ved å si ja til en ettergivelse, kan man også sikre videre leveranser til skyldneren som etter hvert vil kunne dekke inn gjelden man ettergir.

Som rådgiver må man appellere til kreditors rasjonelle sider, selv om det også i forretningsforhold kan være en del følelser involvert.

Ny midlertidig rekonstruksjonslov

Om rekonstruksjonsloven

Etter utbruddet av covid-19 er det vedtatt og satt i kraft en midlertidig lov om rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av utbrudd av covid-19. Loven er ment å redusere risikoen for unødige konkurser i ellers levedyktige virksomheter som er rammet av en akutt svikt i inntektene som følge av pandemien. Man vil med denne loven redde bedrifter, arbeidsplasser og sikre verdier. Loven er et supplement til krisepakken som er gitt for å avbøte likviditetsmangler. Man har tatt sikte på at loven skal gi

mer effektive regler enn gjeldsforhandlingsreglene i konkursloven som har vært lite brukt.

Fordi det var begrenset tid til å gjøre inngående vurderinger av forslagene i utredningen som loven bygger på, og nye EU-regler på området, ble loven vedtatt som midlertidig. Loven erstatter konkurslovens regler om gjeldsforhandling midlertidig frem til 1. januar 2022. På sikt er målet å utrede permanente regler om rekonstruksjon.

Lovens virkemidler

Rekonstruksjon kan gå ut på en frivillig ordning av gjelden eller en tvangsakkord. Sanering av gjeld er bare en del av løsningen. Det er gitt midlertidig unntak fra det offentliges fortrinnsrett for krav på skatt og merverdiavgift mv. Det er derimot ikke gitt unntak for skattetrekk, som fortsatt skal ha prioritet.

Videre er det det gitt mulighet til etablering av pantestikkerhet for lån til fortsatt drift i rekonstruksjonsperioden og finansiering av rekonstruksjonsforhandlingen i driftstilbehør, varelager og utestående fordringer med «superprioritet» foran eksisterende panthavere. Dette bygger på tilsvarende rammer som legalpant for konkursboer.

Kravet til likebehandling av kreditorene er fjernet ved frivillig rekonstruksjon. Kreditorene kan selv velge en forskjellsbehandling. Et forslag til frivillig rekonstruksjon vil ikke bli vedtatt hvis en av kreditorene som omfattes av det, ikke godtar forslaget.

Generalforsamlingen kan treffe sin beslutning med simpelt flertall både ved beslutning om kapitalforhøyelse, kapitalnedsettelse og utstedelse av finansielle instrumenter. For kreditorene foreslås det at gjeld skal kunne konverteres til aksjekapital. Dette er som hovedregel frivillig. Retten har imidlertid adgang til å beslutte at ordningen skal omfatte samtlige kreditorer hvis tungtveiende hensyn taler for det, og de kreditorene som har motsatt seg ordningen åpenbart ikke har rimelig grunn til dette.

Skyldnerens beskyttelse mot konkurs og gjennomføring av tvangsdekning under rekonstruksjonsforhandling styrkes.

Vilkårene for rekonstruksjon

Rekonstruksjon kan begjæres både av en kreditor og av bedriften selv. Bedriften kan begjære rekonstruksjon hvis den «*har eller i overskuelig fremtid vil få alvorlige økonomiske problemer*». Det er ikke vilkår om mangel på likviditet, slik som etter gjeldsforhandlingsreglene i konkursloven. Loven legger til rette for at en skyldner kan få åpnet rekonstruksjonsforhandling på et tidspunkt hvor skyldneren fortsatt har likvide midler, og har noe styrefart i behold.

En *kreditor* som vil begjære åpning av rekonstruksjonsforhandling, må derimot sannsynliggjøre at bedriften ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller. Dette er for at kreditorene ikke skal kunne påtvinge et selskap som har likviditet til å gjøre opp ved forfall, den inngripende prosessen en rekonstruksjon er. Det må også stilles sikkerhet eller betales forskudd for omkostningene, normalt på minst 300 000 kroner. Prosessen med rekonstruksjon kan derfor bli dyrere for kreditor enn en konkursbehandling kan.

Organer – rådighet og tilsyn

Hvis begjæringen om rekonstruksjon tas til følge, åpner retten rekonstruksjon og oppnevner et rekonstruksjonsutvalg. Rekonstruksjonsutvalget skal bestå av en rekonstruktør og et kreditorutvalg. Rekonstruktøren skal ha allmenn tillit i kreditorfellesskapet. Kreditorutvalget skal bestå av ett til tre medlemmer fra forskjellige kreditorgrupper, herunder én representant for de ansatte hvis flertallet av de ansatte eller fagforening krever det.

Rådigheten over selskapet er fortsatt hos styret og ledelsen, men retten fører tilsyn og kan gi pålegg. I tillegg kan rekonstruksjonsutvalget gi pålegg.

Etter innstilling fra rekonstruksjonsutvalget oppnevner retten en revisor. Det

er ikke krav om revisor når retten finner det ubetenkelig å overlate revisjonen til et av rekonstruksjonsutvalgets medlemmer.

Revisor skal revidere skyldnerens regnskaper og forretningsførsel. Rekonstruktøren skal utføre noen bestemte oppgaver i samarbeid med revisor. For det første skal skyldnerens regnskaper og forretningsførsel gjennomgås snarest mulig. For det andre skal rekonstruktøren og revisoren søke å utarbeide en uttømmende oversikt over skyldnerens eiendeler og forpliktelser. Hvis virksomheten omfatter salg til forbrukere, skal det særlig påses at skyldnerens oppgave over forpliktelser i forbindelse med reklamasjoner og garantier for forbruksvarer er mest mulig uttømmende.

Forenklete regler for mindre bedrifter

For foretak med mindre enn ti årsverk, omsetning under seks millioner kroner og balanse under 23 millioner kroner, gjelder det forenklete regler om rekonstruksjon. Hovedformålet med de forenklete reglene er å begrense rekonstruksjonskostnadene for små foretak ved å forenkle og forkorte rekonstruksjonsprosessen.

I disse tilfellene oppnevnes normalt ikke kreditorutvalg eller revisor. Revisor skal bare oppnevnes hvis retten finner at det er særlig behov for dette. Revisjon av skyldnerens regnskaper og forretningsførsel skal tilpasses boets størrelse og kompleksitet.

Hva skal til få å nå frem med en rekonstruksjon?

Frivillig rekonstruksjon forutsetter enstemmighet. Ved tvangsakkord er det tilstrekkelig med krav om simpelt flertall, til forskjell fra gjeldsforhandlingsreglene i konkursloven som inneholdt krav om kvalifisert flertall. Retten kan imidlertid nekte å stadfeste en tvangsakkord hvis det vil virke støtende eller ikke er rimelig og rettfærdig overfor kreditorene.

Ved en rekonstruksjonsforhandling er det avgjørende med god dialog, særlig

med de viktigste kreditorene. Løsnin-
gene må forankres hos et tilstrekkelig
antall som representerer en tilstrekke-
lig del av forpliktelsene.

Avslutning av rekonstruksjonsfor- handling

Dersom rekonstruksjonsutvalget fin-
ner at det er utsikt til at skyldneren vil
kunne oppnå rekonstruksjon, skal
utvalget bistå skyldneren med å utar-
beide et forslag til rekonstruksjon.
Forutsetter forslaget at næringsvirk-
somheten skal drives videre, skal
mulighetene for lønnsom drift i frem-

tiden utredes i nødvendig utstrekning.
Rekonstruksjonsutvalget kan sette som
betingelse for å anbefale forslaget at
bestemte tiltak skal gjennomføres.

Hvis det ikke er utsikt til å kunne
oppnå rekonstruksjon, skal rekon-
struksjonsutvalget gi innberetning til
retten om forholdet. Det samme skal
gjøres hvis skyldneren ikke innen
rimelig tid har fremsatt forslag til
rekonstruksjon. En skyldner kan få
avsluttet rekonstruksjonsforhandling
uten at konkurs åpnes, ved å godtgjøre
solvens.

Noen ulemper ved ordningen

Rekonstruksjon koster nokså mye og
det kan fortsatt være vanskelig å få til
en løsning. Det er fare for at noen kre-
ditorer vil stikke kjepper i hjulene.
Videre er det ingen regler om raskere
eller enklere nedbemanning. Det er
heller ingen hjelp til lønnsforpliktelser.
Det er ikke gitt unntak fra prioritets-
reglene for skattetrekk. I tillegg er den
ingen utvidet adgang til å endre kost-
bare løpende kontrakter uten å si opp
kontraktene.

Saker fra Skatteklagenemndas behandling – del II 2021

Tap på krav-saker og tilleggsskatt

Seniorskattejurist
Margit Kjetsaa
Sekretariatet for Skattekla-
genemnda

Skatteklagenemnda har
høsten 2020 i stor avdeling
bl.a. behandlet to saker som
gjelder tap på krav.¹

Skatteklagenemnda konkluderte i de
to sakene med at merknadene i skat-
temelding for merverdiavgift måtte
anses som ufullstendige/utilstrekkelige
da det ikke var opplyst om eventuelt
interessefellesskap. Da opplysnings-
plikten i disse sakene ikke ble ansett
oppfylt,² kunne tilleggsskatt ilegges.³

Tap på krav

Merverdiavgiftsloven § 4–7 første ledd
angir hovedregelen for tap på utestå-
ende fordring og åpner for en etterføl-
gende korrigering når det er på det
rene at fordringen er tappt.

Bestemmelsen lyder slik:

«Beregningsgrunnlaget kan korrigeres
dersom en utestående fordring som
det tidligere er beregnet utgående mer-
verdiavgift av, på grunn av skyldnerens
manglende betalingsevne anses endelig
konstatert tappt.»

Vilkårene i bestemmelsen er kumula-
tive. Dette innebærer at samtlige vilkår
må være oppfylt for å kunne korrigere
beregningsgrunnlaget.

Ordningen med den tilbakeføringsret-
ten som følger av merverdiavgiftsloven
§ 4–7 første ledd er et unntak fra sym-
metriprinsippet og innebærer at staten
påføres et tap som følger av at det ikke

*Skattepliktige skal gi alle de opplysningene
man etter en objektiv vurdering finner at han
burde ha gitt.*

1 Jf. merverdiavgiftsloven § 4-7 første ledd og tilleggsskatt,
jf. skatteforvaltningsloven § 14-3.

2 Jf. skatteforvaltningsloven § 8-1.

3 Jf. skatteforvaltningsloven § 14-3.